

Pensionssystemets framtid i tre scenarier

April 2026 | PUBLIKATION

Farhad Rouhani-Kalleh|VER2026-21

Sammanfattning

Pensionsmyndigheten ska årligen redovisa det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella ställning och utveckling, *Förordning (2002:135)* om årlig redovisning av det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella ställning och utveckling. Redovisningen bygger på tre scenarier på 75 års sikt. Nytt för i år är en simulering av den så kallade gasen enligt proposition (2025/26:169) *Utdelning av överskott i inkomstpensionssystemet*. Rapportens huvudscenario karaktäriseras av befolkningstillväxt, ökad livslängd och positiv realavkastning på kapitalmarknaderna de kommande 75 åren.

Slutsats

Rapporten visar att det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella utveckling helt beror på huruvida propositionen om den så kallade gasen antas eller inte. Om propositionen inte antas fortsätter det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella ställning att stärkas, medan pensionärernas och pensionsspararnas finansiella ställning blir oförändrad. Om propositionen antas kommer det inkomstgrundade ålderspensionssystemets finansiella ställning att vara ungefär oförändrad, medan pensionärernas och pensionsspararnas finansiella ställning stärks.

Innehåll

Sammanfattning

Slutsats

Inledning

- Datakällor och antaganden

- Proposition om en gas i inkomstpensionssystemet

- Tre aspekter på den finansiella ställningen

- Inkomstpensionens framtid påverkas av ekonomi och befolkning

Inkomstpensionen i tre scenarier

- Avgiftsnettot

- Buffertfonden – fondstyrkan

- Balanstalet

Premiepensionen i tre scenarier

- Infasning av premiepensionssystemet

- Premiepensionsfondernas samlade storlek

- Premiepensionen som andel av den inkomstgrundade allmänna pensionen

Beräkningsantaganden i de tre scenarierna

- Basscenariot

- Optimistiskt scenario

- Pessimistiskt scenario

- Beskrivning av scenariernas antaganden

Historik med mera

- Tre scenarier genom tiderna

- Demografiska prognoser genom tiderna

- Underlag

Datakällor och antaganden

Denna rapport presenterar resultat från Pensionsmyndighetens pensionsmodell som finns tillgänglig på [myndighetens hemsida](#) >. Framskrivningarna av pensionssystemet utgår från systemets ekonomiska ställning vid senaste årsskifte. Antaganden om dödlighet och födelsetal kommer från Statistiska centralbyrån. I slutet av rapporten finns länkar till [dataunderlaget](#) som använts för att generera figurerna.

Inkomstpensionssystemets långsiktiga finansiella ställning beskrivs i tre olika utvecklingsförlopp, tre scenarier. De tre scenarierna benämns *basscenario*, *optimistiskt scenario* och *pessimistiskt scenario*. Basscenarioet är simulerat två gånger med olika regelverk. I diagrammen representerar grafen med etiketten *Bas* en simulering med gällande regelverk, medan grafen med etiketten *Gas* representerar en simulering med regelverk enligt propositionen ([2025/26:169](#) [↗](#)) *Utdelning av överskott i inkomstpensionssystemet*.

Proposition om en gas i inkomstpensionssystemet

Propositionen innebär i korthet att pensioner och pensionsbehållningar kan öka mer än normalt (så kallad överindexering, dvs. uppräkningsstörre än förändringen i inkomstindex) när kapitalmarknaden går bra och överavkastar, när människor lever längre eller när befolkningen ökar. Om ökningen beror på ökad livslängd eller ökad befolkning kommer systemets högre pensionsåtaganden att öka systemets nettoskuld. Omvänt medför propositionen också att systemet tidigare än annars hade varit fallet hamnar i balansering (detsamma som underindexering, dvs. uppräkningsmindre än förändringen i inkomstindex) när utvecklingen vänder. Då används de lägre pensionerna för att betala tillbaka den skuld som tidigare har byggts upp.

Tre aspekter på den finansiella ställningen

Tre aspekter på den finansiella ställningen tas upp i denna rapport:

- avgiftsnettot
- fondstyrkan
- balanstalet

Avgiftsnettot är skillnaden mellan systemets avgiftsinkomster och pensionsutbetalningar. I framtidsscenarierna har, för bättre jämförelse, avgiftsnettot uttryckts som andel av inbetalda avgifter, vilket innebär att volymeffekten av den långsiktiga tillväxten i ekonomin rensas bort. Idag uppgår avgiftsnettot till -4,7 procent av avgiftssumman.

Tabell 1 Inkomstpensionssystemets finansiella sparande

miljarder kronor

	2025	2024	2023	2022	2021
Primärt finansiellt sparande					
Avgiftsnetto					
Avgifter	366,8	356,7	340,0	327,3	302,4
Pensioner	-383,8	-363,7	-358,2	-345,0	-331,5
Summa Avgiftsnetto	-17,1	-7,0	-18,3	-17,7	-29,2
Kostnader försäkringsadministration	-1,2	-1,1	-1,1	-1,0	-0,9
Summa Primärt finansiellt sparande	-18,3	-8,1	-19,3	-19,9	-31,2
Avkastning^a					
Räntor och derivat	16,8	15,1	12,4	10,3	6,9
Aktieutdelning	27,1	22,2	22,4	28,6	22,9
Kostnader fondförvaltning ^b	-1,8	-1,5	-1,5	-1,6	-1,6
Summa Avkastning	42,1	35,8	33,3	37,4	28,2
Finansiellt sparande	23,8	27,7	14,0	17,5	-3,0

a. Avkastningen avser direktavkastningen, det vill säga exklusive värdeförändringar. Vissa mindre avvikelser från nationalräkenskapernas bokföring kan förekomma.

b. Inklusive provisionskostnader.

Avgiftsnettot motsvarar (efter avdrag för förvaltningskostnader med mera) systemets *primära* finansiella sparande. Det totala finansiella sparandet innefattar därtill AP-fondernas avkastningsnetto, som består av ränteinkomster och aktieutdelningar. Se [tabell 1](#).

Det finansiella sparandet bidrar till förändringen i AP-fondernas storlek. Bidraget är dock relativt begränsat i relation till de stora förändringar av tillgångarnas marknadsvärden som sker från år till år. År 2025 ökade buffertfondens (Första–Fjärde samt Sjätte AP-fonden) marknadsvärde med 104 miljarder kronor.

Fondstyrkan är det marknadsvärderade buffertfondkapitalet dividerat med årets pensionsutbetalningar. Fondstyrkan visar hur många års pensionsbetalningar som fonden kan finansiera. År 2025 uppgick fondstyrkan till 5,8 år.

Balanstalet är ett sammanfattande mått på inkomstpensionssystemets finansiella ställning. Balanstalet är kvoten mellan systemets totala tillgångar och dess skulder. Tillgångarna utgörs av avgiftstillgången med tillägg av AP-fondernas marknadsvärden. Balanstalet för 2027 är 1,1472 och beräknas med tillgångar och skulder per den 31 december 2025.

Inkomstpensionens framtid påverkas av ekonomi och befolkning

Inkomstpensionssystemets framtida finansiella ställning beror på utvecklingen av flera demografiska och ekonomiska faktorer. De tre scenarier som studeras skiljer sig åt i följande avseenden:

- Den demografiska utvecklingen
- Förändringen av genomsnittsinkomsten
- Avkastningen på AP-fonderna

De detaljerade antagandena för scenarierna redovisas sist i detta kapitel under rubriken [Beräkningsantaganden i de tre scenarierna](#).

En nyckelfaktor i den demografiska utvecklingen är antalet **avgiftsbetalare**. Det antalet bestäms av antalet personer i förvärsaktiv ålder och andelen av dessa som har förvärsinkomst eller annan pensionsgrundande och avgiftsbelagd inkomst. Utvecklingen av antalet personer i förvärsaktiv ålder beror främst på nettoinvandringens storlek och – på längre sikt – födelsetalen.

Utvecklingen av antalet avgiftsbetalare har betydelse för systemets finansiella ställning. I och med att det är pensionsavgifterna från dagens förvärsarbetare som finansierar pensionsutbetalningarna till dagens pensionärer utsätts systemet för påfrestningar vid en krympande befolkning. Omvänt leder fler personer som har inkomst och betalar avgift till högre avgiftsnetto, buffertfond och balanstal.

Förändringen i de förvärsaktivs **genomsnittsinkomst** spelar en begränsad roll för pensionssystemets finansiella sparande. Pensionerna knyts till inkomstindex som följer genomsnittsinkomsten. En förändrad medelinkomst medför en motsvarande förändring av både avgiftsinflödet och pensionsutbetalningarna. Följaktligen får ändrad medelinkomst i princip ingen effekt på avgiftsnettot. Däremot påverkas naturligtvis inkomstpensionens köpkraft i hög grad av förändringen av inkomstindex.

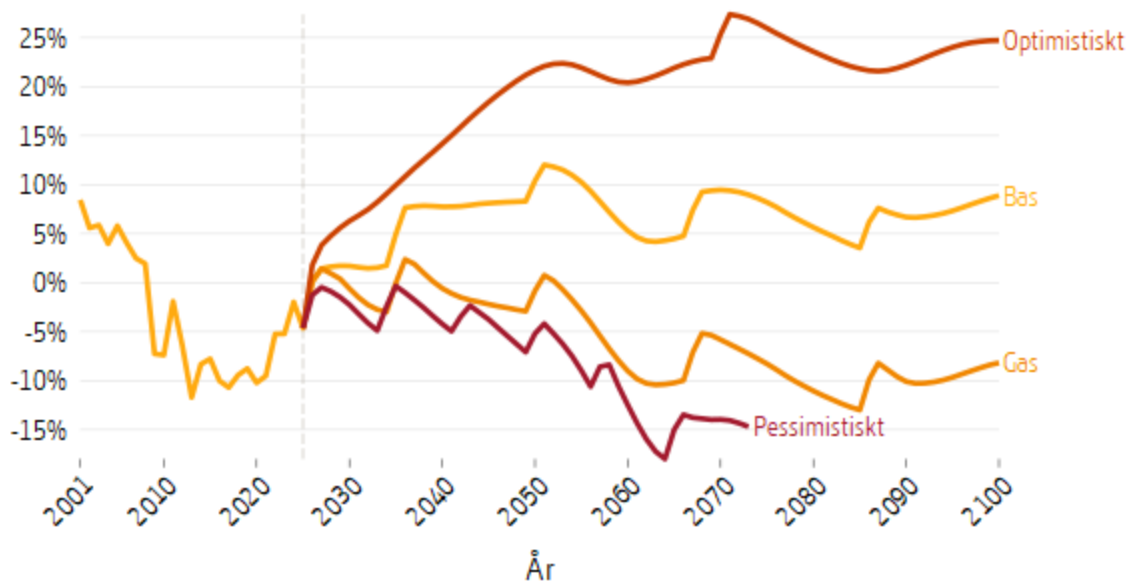
Avkastningen på AP-fonderna påverkar buffertfondens storlek och därmed fondstyrkan och balanstalet. Den negativa effekten på fondstyrkan och balanstalet av en svag utveckling av avgiftsnettot kan kompenseras av hög avkastning på fondkapitalet. I basscenariot antas en årlig real avkastning på 3,25 procent, i det optimistiska scenariot 5,5 procent och i det pessimistiska scenariot 1,0 procent. För fondstyrkan och balanstalet är relationen mellan avkastningen och genomsnittsinkomstens utveckling av betydelse. Det beror på att både pensionsutbetalningarna och systemets pensionsskuld växer i takt med genomsnittsinkomsten, samtidigt som AP-fondernas marknadsvärden växer med avkastningen och ingår i täljaren både för måttet på fondstyrka och i balanstalet.

Inkomstpensionen i tre scenarier

Avgiftsnettot

Avgiftsnettot är som tidigare nämnts differensen mellan avgiftsinkomsterna och pensionsutbetalningarna i relation till avgifterna. För att de tre framtidsscenariernas avgiftsnetton bättre ska kunna jämföras med varandra har avgiftsnettot dividerats med scenariots influtna avgifter. Därmed elimineras den volymeffekt som de olika tillväxttakterna har på avgiftsnettot uttryckt i kronor.

Figur 1 Avgiftsnetto

Influtna avgifter minus pensionsutbetalningar som andel av influtna avgifter i procent.

Figuren visar att avgiftsnettot rör sig mot en jämviktsnivå, att det tar en omsättningstid (mellan 30 och 36 år i de tre scenarierna) att nå dit, och att avgiftsnettot sedan pendlar kring denna.

Jämviktsnivån bestäms till stor del av hur mycket befolkningen förändras under en omsättningstid, dvs. under den tid som den genomsnittliga kronan ligger i systemet från insättning tills den tas ut. När indexeringarna avviker från inkomstindex, till exempel vid balansering och gas, påverkas avgiftsnettot även av förändringar i pensionsnivåerna.

Rörelserna kring jämviktsnivån förklaras av demografin. Eftersom årskullarna i befolkningen är olika stora, och i viss utsträckning har arbetat olika mycket, kommer systemets avgiftsinkomster och pensionsutgifter att variera över tiden. Även riktåldershöjningar bidrar till dessa variationer. När riktåldern höjs förbättras avgiftsnettot tillfälligt för att sedan återgå till tidigare nivåer. Detta beror på att de årliga pensionsutbetalningarna blir högre när pensioneringen senareläggs, eftersom pensionsbehållningarna blir större och fördelas över en kortare utbetalningstid.

I det **optimistiska scenariot** är befolkningsökningstakten cirka 20 procent på en omsättningstid, varför avgiftsnettot också ligger kring denna nivå. De skarpa ökningarna av avgiftsnettot 2026 och

2070 beror på riktåldershöjningar.

I **basscenariot** är befolkningsökningstakten cirka 7 procent per omsättningstid, varför avgiftsnettot också ligger kring denna nivå. Grafen för basscenariot avspeglar tydligt fem riktåldershöjningar varav den första inträffar 2026, och de övriga fyra är prognostiserade.

I **gasscenariot** ger överindexeringen cirka 18 procent högre pensioner när gasen är infasad, vilket förklarar motsvarande negativa bidrag till avgiftsnettot. Befolkningsökningstakten verkar i motsatt riktning och ger ett positivt bidrag till avgiftsnettot som sammantaget rör sig kring en nivå på cirka -10 procent.

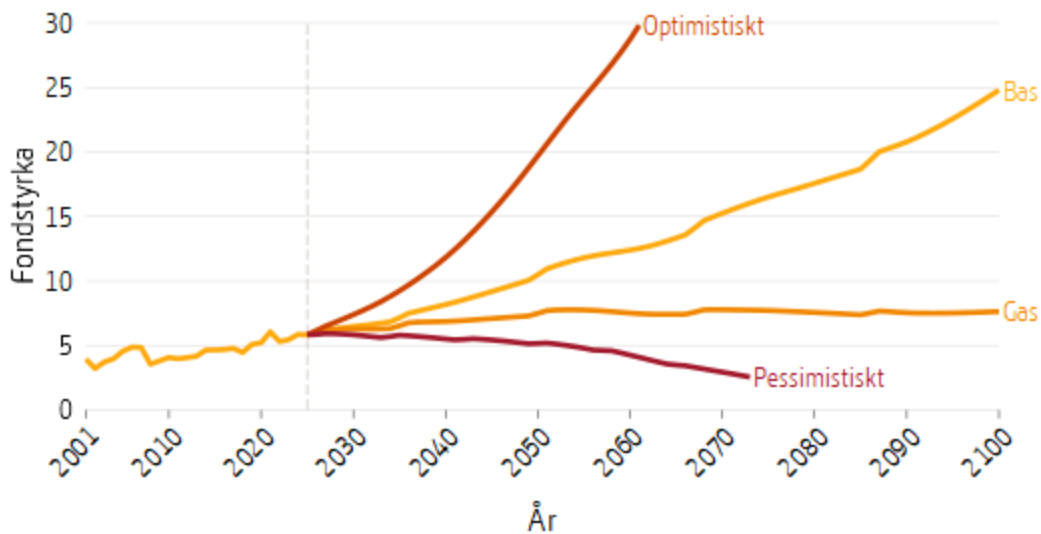
I det **pessimistiska scenariot** är befolkningsminskningstakten cirka 11 procent per omsättningstid. Avgiftsnettot upprätthålls de första decennierna av täta riktåldershöjningar. Grafen sträcker sig till 2073 eftersom Pensionsmodellen inte är anpassad för riktåldrar högre än 72 år. Nästa riktåldershöjning till 73 år skulle ha inträffat 2074.

I realiteten kan avgiftsnettot sällan förklaras enbart av det gällande systemets jämviktsnivå eftersom denna sällan hinner att uppstå. Avgiftsnettot ett givet år är ett sammantaget resultat av olika pensionssystem, och olika regelverk inom samma pensionssystem, som har varit rådande fram till dess. Exempelvis avser en tredjedel av dagens utbetalningar för inkomst- och tilläggspension fortfarande tilläggspensionssystemet. Vidare har avgiftsnivån ändrats från tidigare 18,5 procent till dagens 16 procent av den pensionsgrundande inkomsten. Båda dessa omständigheter bidrar negativt till inkomstpensionens avgiftsnetto idag.

Buffertfonden – fondstyrkan

Buffertfondens storlek uttrycks i termer av fondstyrka, det vill säga fondkapitalet vid årets slut dividerat med årets pensionsutbetalningar. Fondstyrkan visar hur många års pensionsutbetalningar som fonden, utan framtida avgiftstillskott eller avkastning, kan finansiera.

Figur 2 Fondstyrka

Buffertfondens storlek i relation till årets pensionsutbetalningar.

Fondstyrkan drivs främst av en exponentiell komponent som härrör från överavkastningen (avkastning relativt löneutvecklingen), men även av en linjär komponent som härrör från befolkningstillväxten.

I **basscenariot** och i det **optimistiska scenariot** är överavkastningen positiv, 1,42 procent ($1,0325/1,018-1$) respektive 3,43 procent ($1,055/1,02-1$), varför fondstyrkan växer.

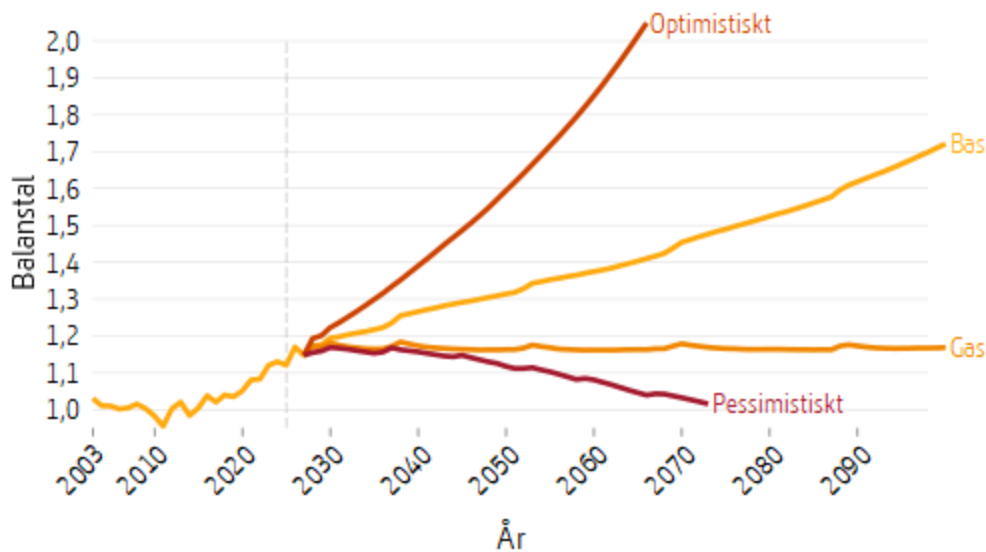
Det **pessimistiska scenariot** har ingen överavkastning, detta tillsammans med negativ befolkningstillväxt resulterar i en minskande fondstyrka. Dynamiken förändras vid balansering, men detta inträffar inte i någon av de tre scenarierna under framskrivningsperioden.

Införandet av en gas leder till en helt annan dynamik där jämviktslösningar kan uppstå. För fondstyrkan innebär detta att utflödet från ett negativt avgiftsnetto jämnt upp balanseras av tillväxten i buffertfonden. I **Gasscenariot** uppstår denna jämvikt för en fondstyrka på cirka 7,5 år.

Balanstalet

Inkomstpensionens finansiella ställning uttrycks genom en kvot: systemets tillgångar i förhållande till pensionsskulden. När kvoten är mindre än 1 är skulderna större än tillgångarna. I det nuvarande inkomstindexerade systemet svarar balanstalet 2 mot att systemet är fullfonderat, under vissa antaganden. I ett överindexerat system blir systemet fullfonderat vid ett balanstal som är lägre än 2.

Figur 3 Balanstal

(Avgiftstillgång + buffertfond) / Pensionsskuld

Balanstalet har liknande dynamik som fondstyrkan. Vid antagande om överavkastning och befolkningstillväxt, som i **bas**scenariot och det **optimistiska scenariot**, finns inga krafter som motverkar balanstalets tillväxt. Den omvända situationen har däremot en motkraft i den så kallade balanseringen. Den innebär att pensioner och pensionsbehållningar skrivs ner så att balanstalet återgår mot 1. I det **pessimistiska scenariot** minskar balanstalet gradvis under framskrivningsperioden fram till 2073, men blir aldrig lägre än 1.

Införandet av en gas leder även för balanstalet till en jämviktsnivå där uppåtverkande och nedåtverkande krafter tar ut varandra. Eftersom den nedåtverkande kraften, gasen, aktiveras vid balanstal över 1,15, följer att jämvikten måste uppstå vid ett balanstal som är större än 1,15. I **Gasscenariot** uppstår denna jämvikt ungefär vid balanstalet 1,17.

Premiepensionen i tre scenarier

Förutom framskrivningar av fördelningssystemets utveckling har Pensionsmyndigheten beräknat premiepensionens utveckling under samma period. Scenarierna är desamma: bas, optimistiskt och pessimistiskt.

Kalkylen utgår, något förenklat, från att premiepensionens avkastning är samma varje år under hela simuleringsperioden. Det är inte realistiskt, eftersom variationen år från år sannolikt kommer att likna den historiskt observerade variationen. Eftersom kalkylens syfte är att belysa långsiktiga, genomsnittliga egenskaper bortses dock från den förväntade volatiliteten.

Alla tre scenarier har samma historiska utveckling av premiepensionens fondavkastning fram till och med startåret för framskrivningarna. Fondavkastningen antas därefter vara densamma som i det optimistiska respektive pessimistiska scenariernas antagande om den reala buffertfondavkastningen. Det innebär 5,5 procent för det optimistiska och 1,0 procent för det pessimistiska scenariot. I basscenariot är premiepensionsavkastningen 3,9 procent.

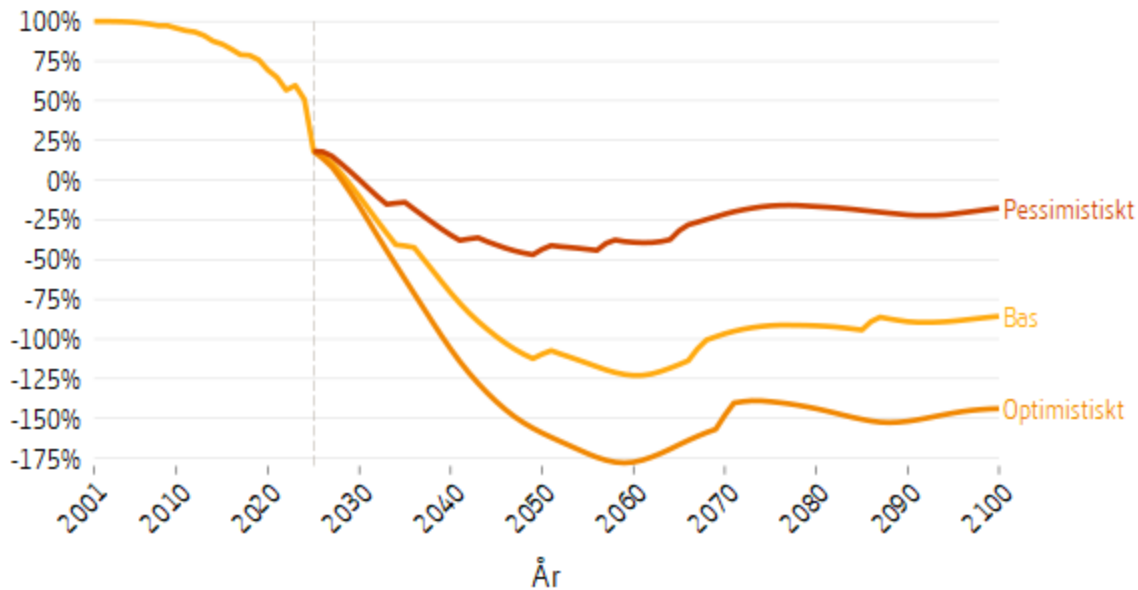
Förutom avkastningen inom premiepensionen finns ett antagande om den årliga räntan i den så kallade tillfälliga förvaltningen, tiden från det att pensionspremien betalas av arbetsgivaren eller staten tills den placeras på pensionssparares konto. Det rör sig om ett ungefärligt tidsspänn på 18 månader. Räntan i den tillfälliga förvaltningen antas vara nominellt 2,75 procent i bas, 3,0 procent i det optimistiska och 1,0 procent i det pessimistiska scenariot. Utöver avkastningen på kapital belastas premiepensionskontona med en administrationsavgift som antas vara 0,16 procent av premiepensionskapitalet per år.

Infasing av premiepensionssystemet

Premiepensionssystemet är relativt ungt som pensionssystem. Intjänandet började 1995 och personer födda 1938 eller senare har kunnat tjäna in premiepension. För födda 1938 tillföll endast 4/20 av intjänandet inkomst- och premiepensionssystemet och resterande del tillföll tilläggspensionen. Från 1995 till och med 1998 var avgiftsuttaget 2,0 procent istället för nuvarande 2,5 procent, vilket medförde att den lägsta faktiska avsättningen då var 0,4 procent av pensionsunderlaget. Dessutom var pengarna placerade i räntebärande tillgångar fram till och med 2000-12-13. Systemet växer dock snabbt. Personer födda 1970 var 25 år när inbetalningar till systemet påbörjades och när dessa närmar sig pensionsåldern omkring 2035–2040 kommer de att ha kunnat tjäna in till premiepensionen mer eller mindre under hela sitt arbetsliv. Omkring 2060 kommer de flesta pensionärer att ha kunnat tjäna in premiepension under hela sitt yrkesliv, och premiepensionen kommer då att vara i sin mogna fas.

Ett illustrativt mått på systemets mognadsfas är avgiftsnettot, det vill säga skillnaden mellan systemets inkomster och pensionsutbetalningar. Detta divideras på samma sätt som tidigare med avgifterna själva.

Figur 4 Avgiftsnetto för premiepensionen

Influtna avgifter minus pensionsutbetalningar som andel av influtna avgifter i procent.

Avgiftsnettot är nästan 100 procent i början, eftersom den utbetalda volymen är försvinnande liten. Ju fler av dagens yngre årskullar som börjar pensioneras, desto större blir de utbetalningar som kommer att belasta nettot.

När systemet är helt infasat 2060 kommer avgiftsnettot i det **pessimistiska scenariot** att närma sig noll. I scenariot ges ingen avkastning utöver lönetillväxten, i stället följer variationerna i avgiftsnettot den demografiska variationen mellan olika årskullar. Att avgiftsnettot blir cirka noll redan 2030 i [figur 4](#) beror på att fram till och med 2025 har den historiska avkastningen varit betydligt högre än inkomstillväxten.

Vid antaganden om en högre avkastning än lönetillväxt, som i **basscenariot**, kommer premiepensionssystemets årliga utbetalningar att vara högre än de årliga pensionsavgifter som flyter in. Ju större avkastning desto större möjliga pensionsutbetalningar och därmed mer negativt avgiftsnetto. Avkastningen är ett extra inflöde av medel som betalas ut.

I det **optimistiska scenariot** är överavkastningen efter kostnader cirka 3,27 procent $(1,055/(1,02*1,0016)-1)$ per år. Under förutsättning av ett livslångt sparande blir då varje premieinbetalning värd 2–3 gånger mer än utan överavkastningen. Den höga variation i avkastning som vanligtvis är kopplad till ett högt risktagande framgår inte här. En mer komplett bild skulle visa även effekten av variationerna i avkastning.

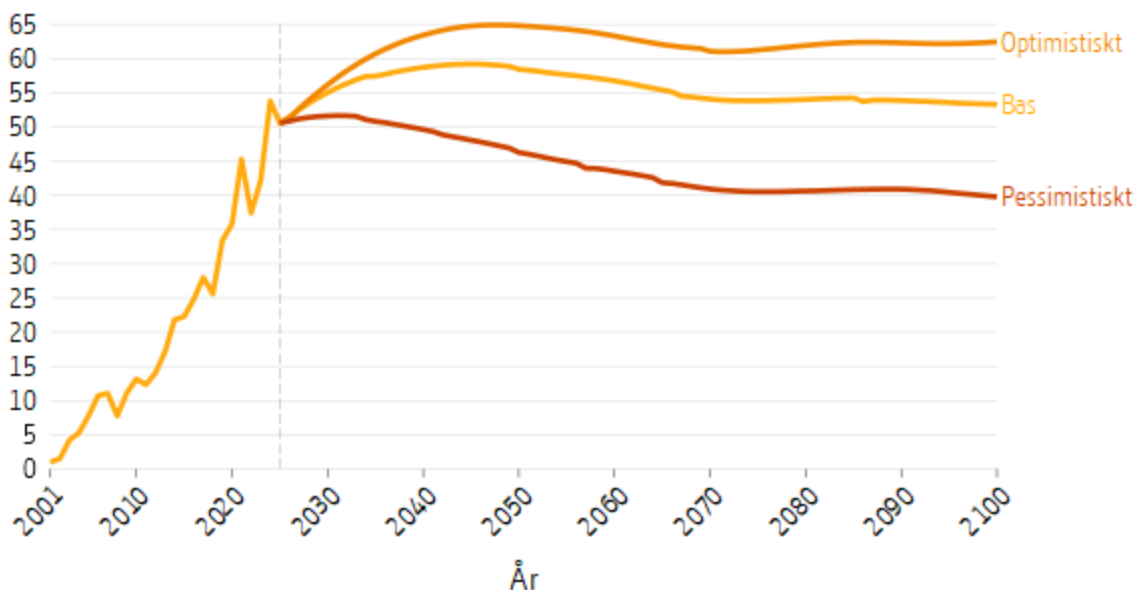
Premiepensionsfondernas samlade storlek

Ett annat sätt att betrakta systemets mognad är att studera premiepensionsfondernas samlade storlek. Under uppbyggnadsfasen är premiepensionsfonden relativt liten. För en årskull är systemet moget om individerna kunnat tjäna in premiepensionsrätt under hela sitt yrkesliv. Systemet är moget i sin helhet när det helt består av sådana årskullar.

I ett teoretiskt jämviktstillstånd där alla årskullar har samma storlek, samma inkomster i förhållande till rådande inkomstnivå, följer varandras mortalitetsmönster och deras överavkastning utöver lönetillväxten endast motsvarar den avdragna administrationsavgiften, skulle de årliga pensionsutbetalningarna vara lika stora som den sammanlagda årliga pensionspremien. Fondtillgången skulle då stabilisera sig på cirka 32–35 gånger årlig premieinbetalning.

Det närmaste vi kan komma denna situation representeras i [figur 5](#) av det **pessimistiska scenariot** då befolkningstillväxten är dämpad och överavkastningen noll. Premiepensionsfondernas samlade storlek blir då 40 årsavgifter vilket ungefär motsvarar den förväntade genomsnittliga tiden som varje avgift ligger i fonden mellan inbetalning och utbetalning. Fonden kan ses som en 40 år lång rad av årliga inbetalningar vilka växer endast med den allmänna lönetillväxten. Samma summa som betalas in för varje år lämnar fonderna i form av utbetalningar. Då alla individer förr eller senare övergår från en yrkesaktiv period till livet som pensionär överförs årligen från sparfasen till utbetalningsfasen ungefär lika mycket som in- och utbetalas.

Figur 5 Premiepensionsfondernas storlek i relation till influtna avgifter under motsvarande år

Både **basscenariot** och det **optimistiska scenariot** leder till en betydligt större premiepensionsfond på grund av de högre överavkastningsantagandena. Premiepensionsfonden växer snabbare än avgiftsinkomsterna. Detta kommer att leda till högre utbetalningar av pension vilket framgick av [figur 4](#).

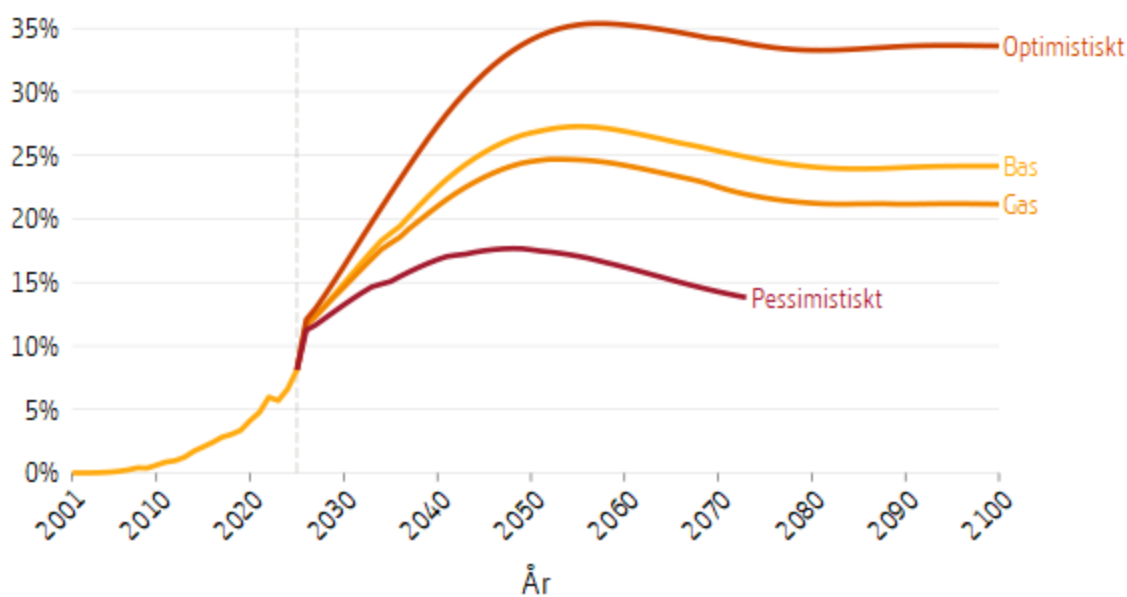
Figur 5 kan sägas visa en fondstyrka, fondernas storlek i förhållande till inbetalningarnas storlek. I ett tidigt skede av premiepensionssystemets historia utan utbetalningar och utan överavkastning motsvarar fondstyrkan i princip antalet inbetalningsår.

Premiepensionen som andel av den inkomstgrundade allmänna pensionen

Ytterligare ett annat sätt att presentera premiepensionens framtida roll är att åskådliggöra den som en andel av den inkomstgrundade allmänna pensionen, se figur 6. Eftersom intjänande till premiepensionen började 1995 får de årskullar som pensioneras idag endast en liten del av sin pension från premiepensionen. Infasningen kommer pågå fram till 2040–2050 vilket medför att en allt större andel av pensionen kommer att utbetalas från premiepensionsfonderna.

Av dagens avgifter går 13,5 procent (2,5/18,5) till premiepensionen. Utan överavkastning, som i det **pessimistiska scenariot**, resulterar detta i att också pensionsutbetalningarna kommer att betalas med samma inbördes proportion. Vid antagandet om en överavkastning förändras bilden. I **basscenarioet** utgör premiepensionen ungefär 23 procent av den inkomstgrundade allmänna pensionen. I det **optimistiska scenariot** är samma andel drygt 33 procent.

Figur 6 Premiepensionen som en andel av den inkomstgrundade allmänna pensionen

Beräkningsantaganden i de tre scenarierna

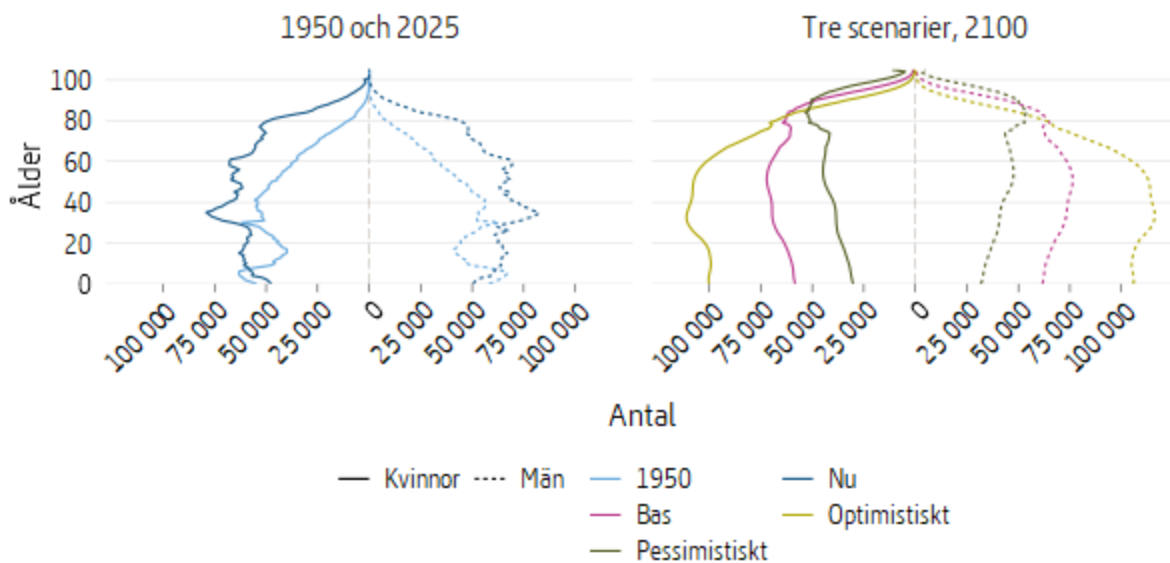
I tabell 2 och figur 7 sammanfattas de tre scenariernas olika antaganden.

Tabell 2 Beräkningsgrunder

procent

	Bas	Pessimistiskt	Optimistiskt
Inflation	2,00	2,00	2,00
Förändring av genomsnittsinkomsten	1,80	1,00	2,00
Avkastning realt netto efter fondbolagens avgifter			
Premiepensionsfonderna	3,90	1,00	5,50
Buffertfonden	3,25	1,00	5,50
Riksgälden	2,75	1,00	3,00

Figur 7 Befolkningen för 1950, 2025 och de tre scenariernas prognos för 2100

Hur hanteras höjd pensionsålder i modellen?

Riksdagen beslutade under 2022 att pensionsrelaterade åldersgränser ska styras av en **riktålder** som beräknas från livslängdsstatistik. I framskrivningarna som gjordes innan 2022 kan man något förenklat säga att om pensionsåldern höjdes med ett år, då arbetade befolkningen ytterligare ett år och var pensionärer ett år kortare. I senare framskrivningar har detta antagande justerats ned. Varje ökning av riktåldern gör istället att den ålder då hälften har tagit ut sin pension ökar med ungefär 0,5 år. När riktåldern är 70 år är det mer än 50 procent som tar ut sin pension vid den lägsta pensionsåldern, alltså tre år innan riktåldern. Denna procentandel blir allt högre för varje efterkommande riktåldershöjning. Antagandet innebär att en höjning av riktåldern inte slår igenom fullt ut och att effekten av riktåldershöjningar avtar.

Basscenariot

Bassceniots demografiska utveckling följer SCB:s befolkningsframskrivning från 2025. I den antas nativiteten på längre sikt stabiliseras till 1,74 barn per inrikes född kvinna. Den förväntade medellivslängden för män födda 2025 är 82,0 år och förväntas öka till 85,3 för män födda 2050. För kvinnor förväntas livslängden öka från 85,2 till 87,8 år under samma tidsperiod. Fram till prognosperiodens slut, 2100, ökar livslängden till 90,2 och 92,2 år för män respektive kvinnor.

Nettoinvandringen, det vill säga antalet invandrare minus antalet utvandrare, väntas på sikt vara omkring 30 000 personer per år. Basscenariot antar att den framtida sysselsättningen är lik medelvärdet av de senaste 10 åren. Den reala medelinkomsten antas öka med 1,8 procent per år. Buffertfondens reala avkastning antas till 3,25 procent per år. Riktåldershöjningar inträffar år 2026, 2035, 2050, 2067 och 2086.

Optimistiskt scenario

I det optimistiska scenariot antas att nativiteten och nettoinvandringen är högre än i basalternativet. På lång sikt uppskattas nativiteten till 1,88 barn per inrikes född kvinna. Den långsiktiga nettomigrationen antas ge ett överskott på i snitt cirka 78 000 personer per år. Livslängden antas vara mycket svagt ökande, nästan oförändrad, mot dagens nivåer genom hela prognosperioden.

Sysselsättningsantagandena är desamma som i basscenariot. Den reala ökningen av genomsnittsinkomsten är 2,0 procent per år efter 2025 och den reala avkastningen på buffertfonden antas i framtiden till 5,5 procent per år. Även avkastningen för premiepensionen antas reallt vara 5,5 procent per år före förvaltningskostnader. Den tillfälliga förvaltningen av premiepensionen hos Riksgälden antas ge en ränta på 3,0 procent. Efter riktåldershöjningen 2026 slår den långsamt stigande livslängden över i endast en ytterligare ålderhöjning 2070.

Pessimistiskt scenario

Det pessimistiska scenariots antaganden om nativitet och nettoinvandring är lägre än i basalternativet. Nativiteten antas vara ungefär 1,61 barn per inrikes född kvinna. Nettomigrationen antas vara negativ under perioden 2025–2081 och därefter positiv på låga nivåer.

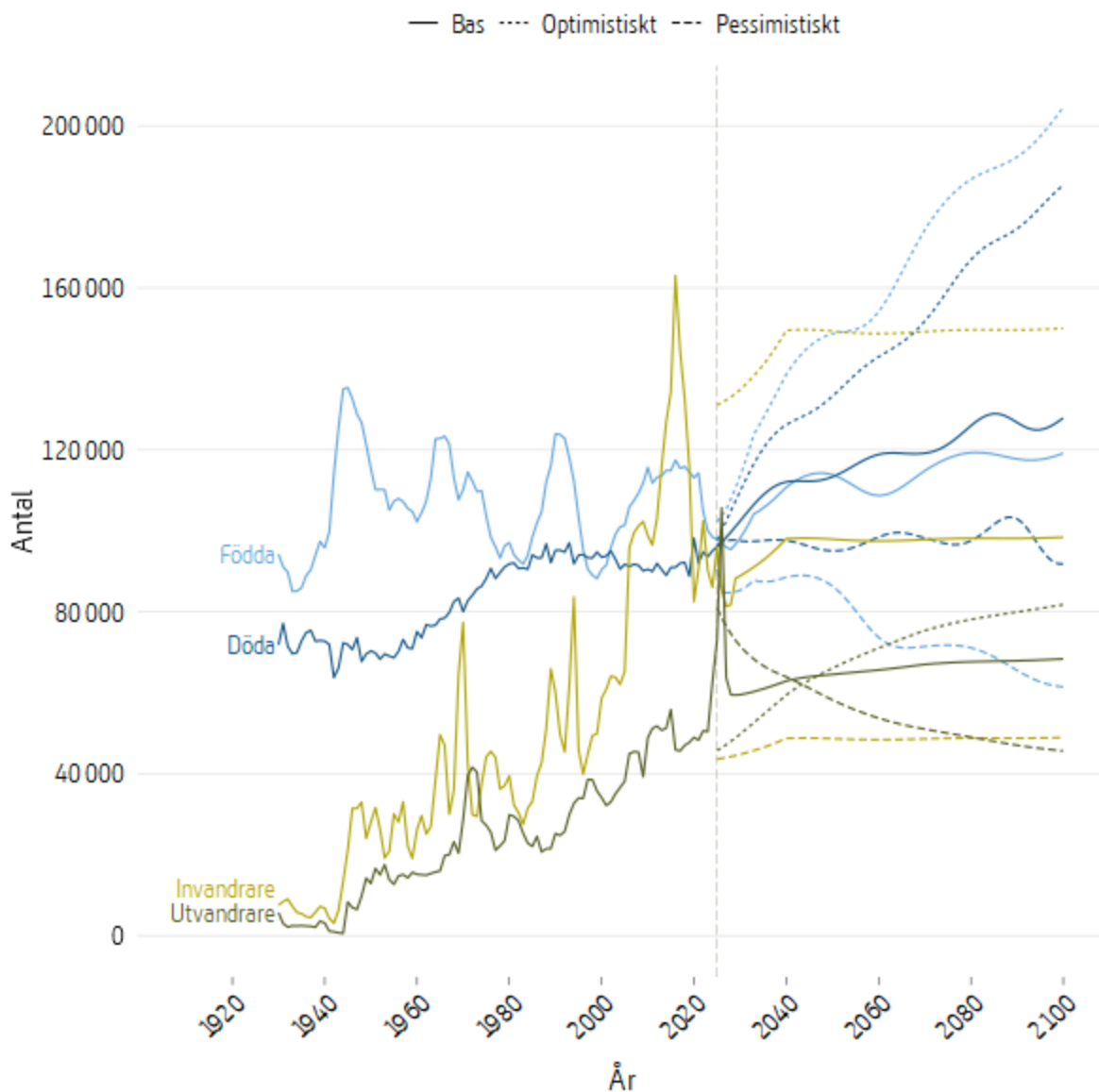
I det pessimistiska scenariot ökar medellivslängden snabbare än i basscenariot. Den förväntade livslängden ökar från 85,1 år för kvinnor till 90,9 år 2050 och 98,1 år 2100. Motsvarande för männen är en ökning från 81,9 till 88,4 och slutligen till 96,8 år.

Andelen sysselsatta antas oförändrad framöver. Den reala ökningen av genomsnittsinkomsten antas vara 1,0 procent per år. Buffertfondens, Riksgäldens och premiepensionsfondernas reala avkastning, efter förvaltningskostnader, antas också till 1,0 procent per år. Med en avkastning lika med ökningen i medelinkomsten bidrar, i princip, buffertfondens avkastning inte till den långsiktiga finansieringen av pensionerna. Buffertfonden blir demografiskt betingad och för systemets finansiering en neutral förvaring av pensionskapital.

Det pessimistiska scenariot beskriver hur pensionerna påverkas av en långvarig svag utveckling med ogynnsam åldersstruktur. Riktåldern höjs ungefär vart åttonde år fram till 2065 då riktåldern blir 72 år. Nästa åldershöjning skulle ske 2074, men Pensionsmodellen kan för närvarande inte simulera högre riktåldrar. Därför redovisas resultat fram till 2073.

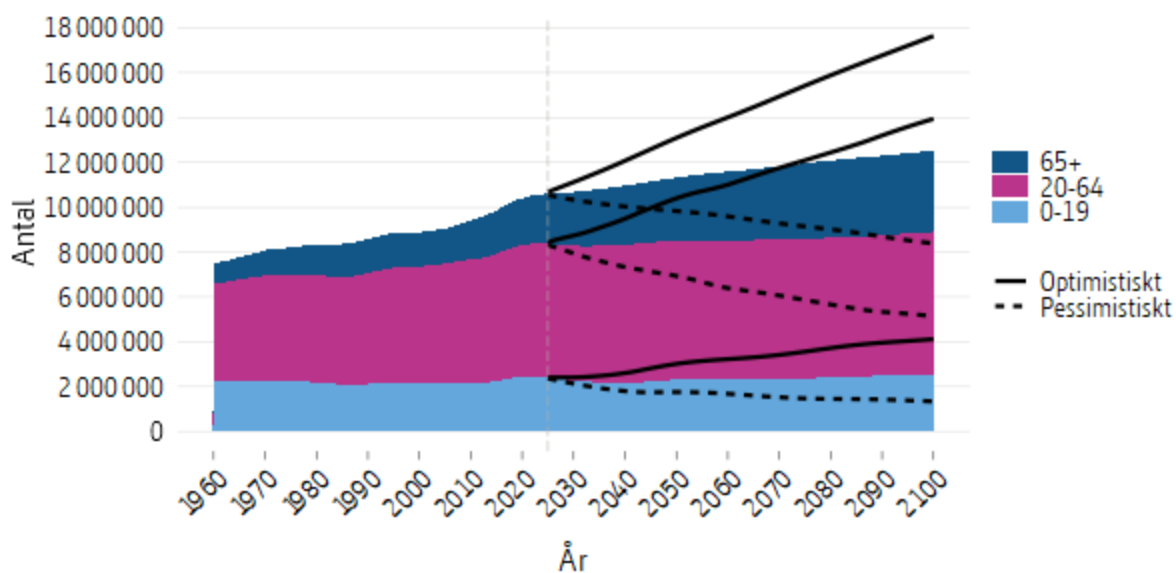
Beskrivning av scenariernas antaganden

Figur 8 Antal födda, döda, invandrade och utvandrade, 1930–2025 och antaganden fram till 2100

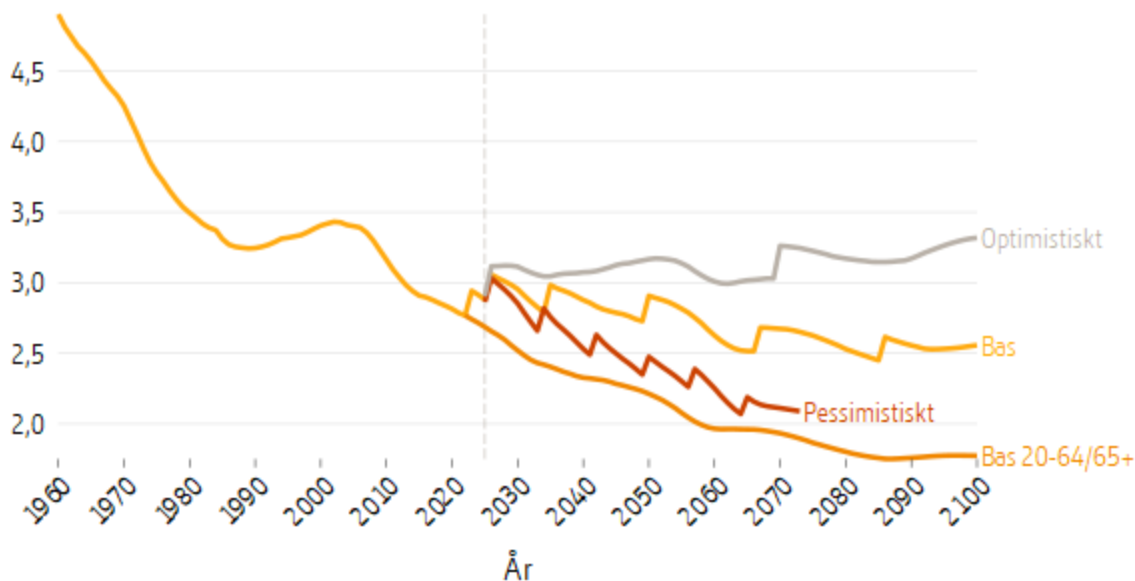
Diagrammet visar befolkningsutvecklingen sedan 1930 och antagandena 75 år framåt i tiden. De stora årskullarna på 1940-, 1960-, 1990- och 2010-talet framgår. Antalet döda ökar varje år, inte för att dödligheten ökar utan för att befolkningen växer. Topparna på invandringen är under 1960–1970-talet när arbetskraftsinvandring framför allt från Finland skedde. Ytterligare en topp inföll i början av 1990-talet när många flyktingar från bland annat forna Jugoslavien anlände. De senaste årens stora kullar av invandringen framgår också.

Figur 9 Befolkningens storlek

Figuren visar antalet personer i olika åldersgrupper för de tre scenarierna. Till vänster om den vertikala streckade linjen visas den historiska befolkningsstrukturen och till höger den framskrivna. Basscenarioets befolkning i olika åldersgrupper är de färgade ytorna, det optimistiska är heldragna linjer och det pessimistiska är streckat.

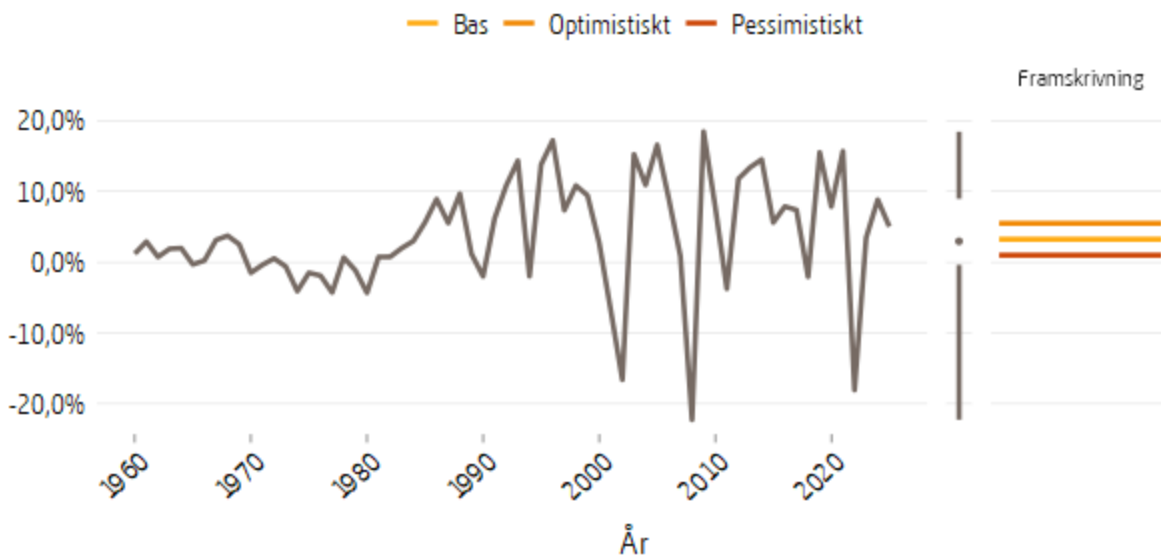
Figur 10 Försörjningskvoten 1960–2025 och prognos enligt tre scenarier för 2026–2100

I grafen Bas 20-64/65+ beräknas försörjningskvoten som antal personer 20–64 år dividerat med antal personer äldre än 65 år. I de övriga graferna har försörjningskvoten beräknats med riktålder istället för att använda gränsen 65 år.

I figur 10 visas försörjningskvoten för de tre scenarierna samt för basscenariot utan några riktåldershöjningar. Vid en riktåldershöjning flyttas en årskull från att tillhöra de äldre, till att tillhöra de förvärvsaktiva, vilket leder till en ökning av försörjningskvoten. I det optimistiska scenariot är försörjningskvoten fler än 3 personer i förvärvsaktiv ålder för varje person som är äldre än, eller lika med, riktåldern. I basscenariot ligger försörjningskvoten mellan 2,5 och 3 på grund av att riktåldershöjningarna kompenserar för den ökande livslängden och därigenom för ett ökat antal äldre. Grafen "Bas 20-64/65+" visar vad försörjningskvoten i basscenariot skulle vara utan genomförda och kommande pensionsåldershöjningar.

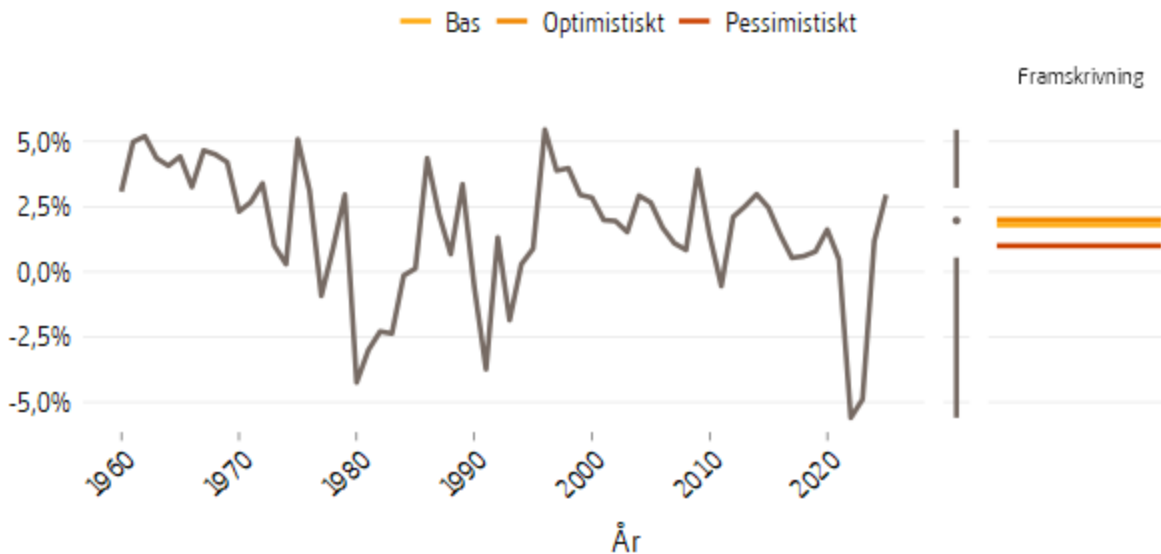
Figur 11 Buffertfondens reala avkastning 1960–2025 och antaganden till 2100

Buffertfondens historiska avkastning de senaste 66 åren. Punkten mellan de vertikala linjerna är medianvärdet. Startpunkt för den övre vertikala linjen är 75:e percentilen, slutpunkten är maxvärdet. Startpunkt för den nedre vertikala linjen är 25:e percentilen, slutpunkten är minimivärdet.

Figur 11 illustrerar buffertfondens genomsnittliga reala avkastning under perioden 1960–2025. Under denna tidsperioden har AP-fonderna haft olika typer av tillgångar. Mestadels obligationer i början, och ett allt större aktieinnehav i slutet av perioden. Följden av detta är att volatiliteten och avkastningen var låg mellan 1960–1980 för att sedan öka mot slutet av perioden. Den genomsnittliga reala avkastningen mellan 2000–2025 var 5,0 procent. I basscenariot sätts AP-fondernas framtida avkastning till 3,25 procent vilket kan anses vara ett relativt försiktigt antagande givet hur historien har sett ut och att AP-fonderna fått allt mer fria riktlinjer för sina placeringar. Det talar för en högre avkastning och en stor årsvis variation. Det optimistiska scenariot har 5,5 procents framtida avkastning för AP-fonderna och det pessimistiska scenariot 1,0 procent.

Figur 12 Reallönetillväxt 1960–2025 och antaganden till 2100

Reallönetillväxtens utveckling de senaste 66 åren. Punkten mellan de vertikala linjerna är medianvärdet. Startpunkt för den övre vertikala linjen är 75:e percentilen, slutpunkten är maxvärdet. Startpunkt för den nedre vertikala linjen är 25:e percentilen, slutpunkten är minimivärdet. Källa: Medlingsinstitutet

Figur 12 visar den årsvisa reallöneförändringen för perioden 1960–2025. Den genomsnittliga ökningen var 1,6 procent för hela perioden vilket är något lägre än värdet som används i basscenariot. I det optimistiska scenariot är reallönetillväxten 2,0 procent och i det pessimistiska 1,0 procent.

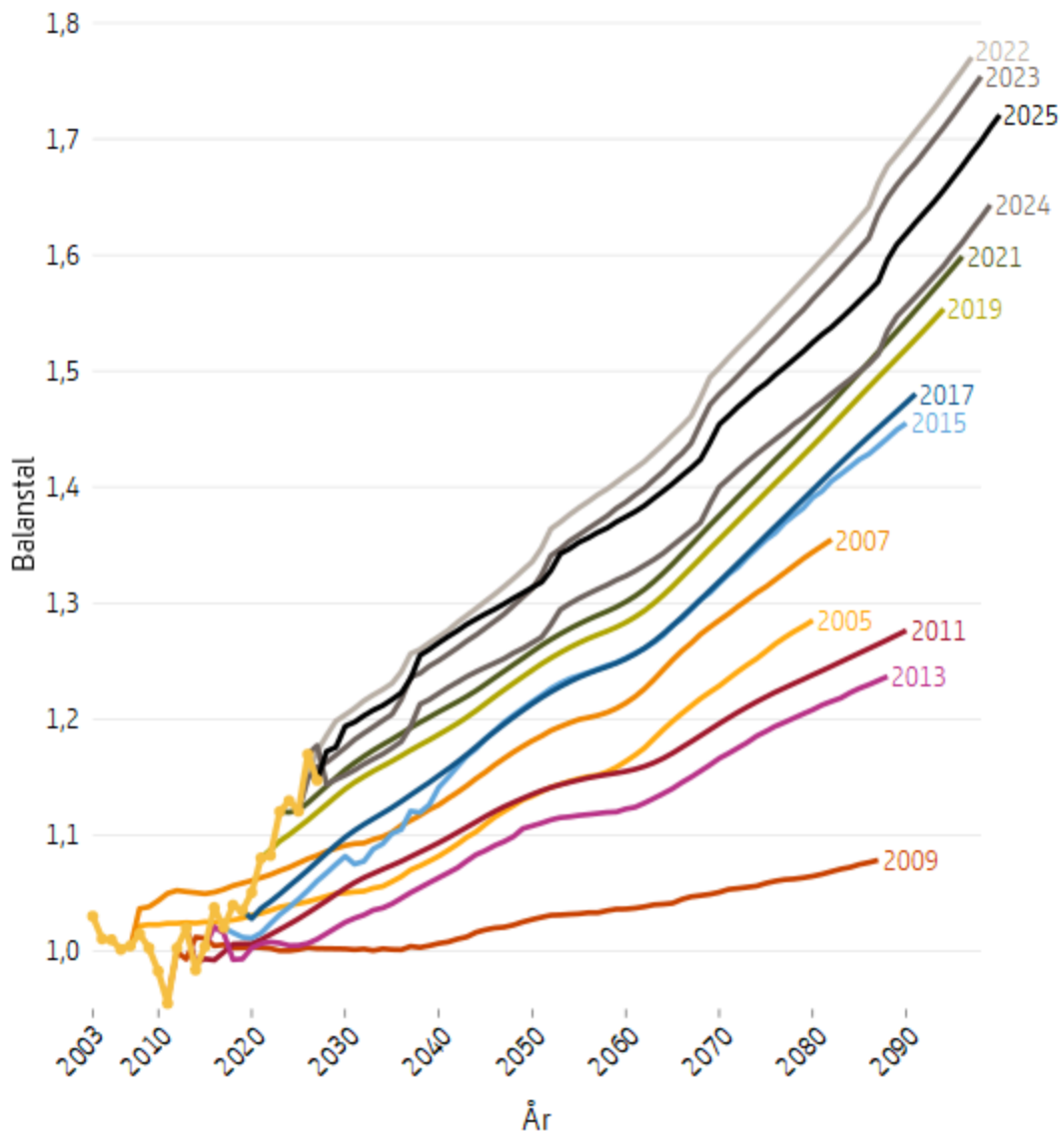
Reallönetillväxten var som högst under 60-talet, 4,1 procent, och lägst under 80-talet, cirka 0 procent. Övriga decennier har reallönetillväxten legat ganska nära 1,8 procent. Under 2010 till 2025 var medelvärdet 0,6 procent, mycket på grund av 2022 och 2023 års kraftigt negativa reallönetillväxt, utan dessa 2 år hade medelvärdet varit 1,5 procent. Det har funnits flera perioder med hög inflation och reallönesänkningar tidigare. Konjunkturinstitutet har ett lägre antagande om långsiktig inkomstillväxt än 1,8 procent och i pensionsbranschens prognosstandard har den långsiktiga inkomstillväxten sänkts från 1,8 procent till 1,6 procent.

Historik med mera

Tre scenarier genom tiderna

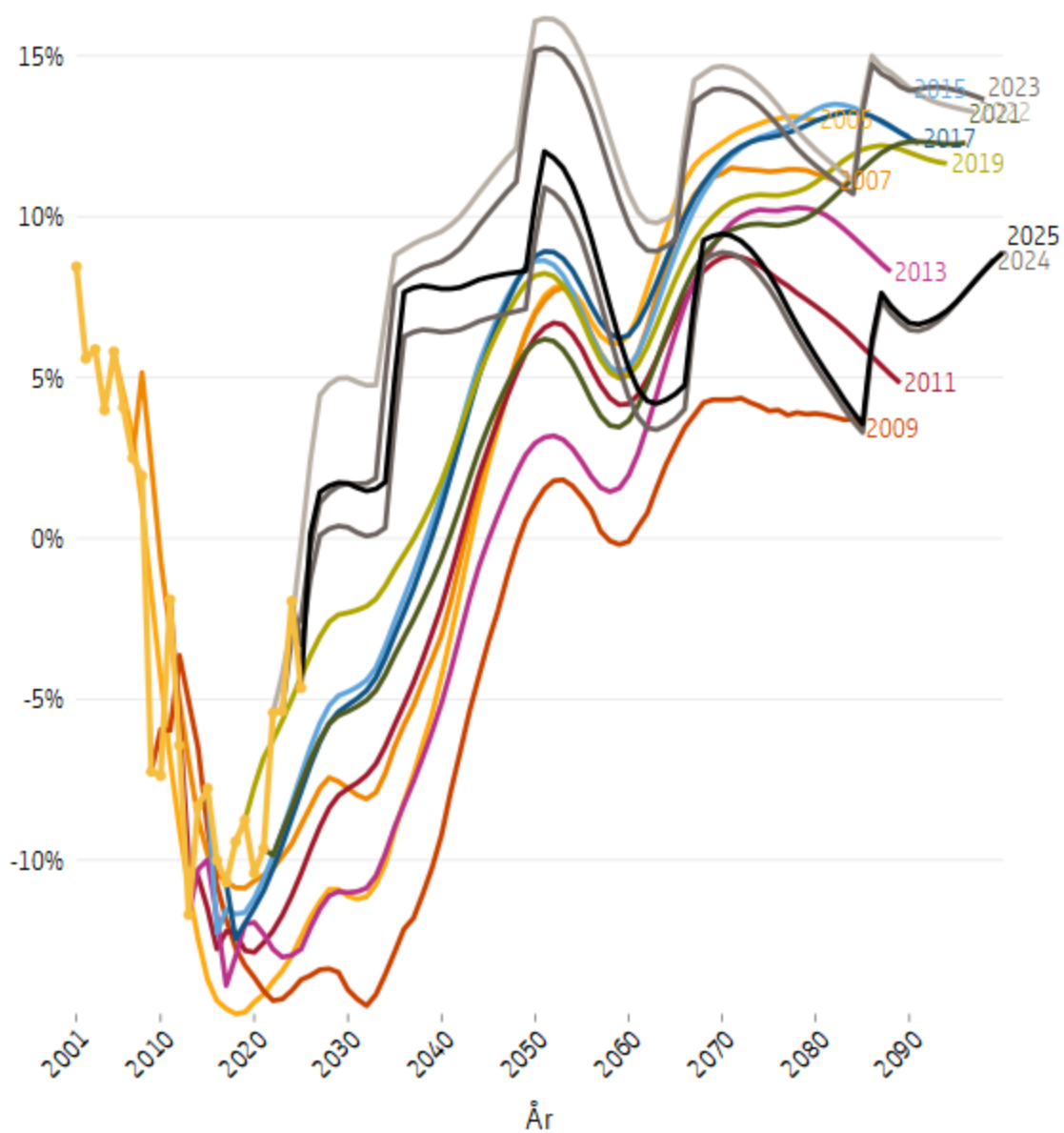
I detta avsnitt har framskrivningarna från 2005 fram tills nu sammanställts. Grafen med datapunkter är den faktiska utvecklingen, medan övriga grafer representerar respektive års basscenario. Några år är utelämnade av presentationsskäl. Generellt kan man säga att utgångsläget till stor del påverkar framskrivningarna.

Figur 13 Balanstal

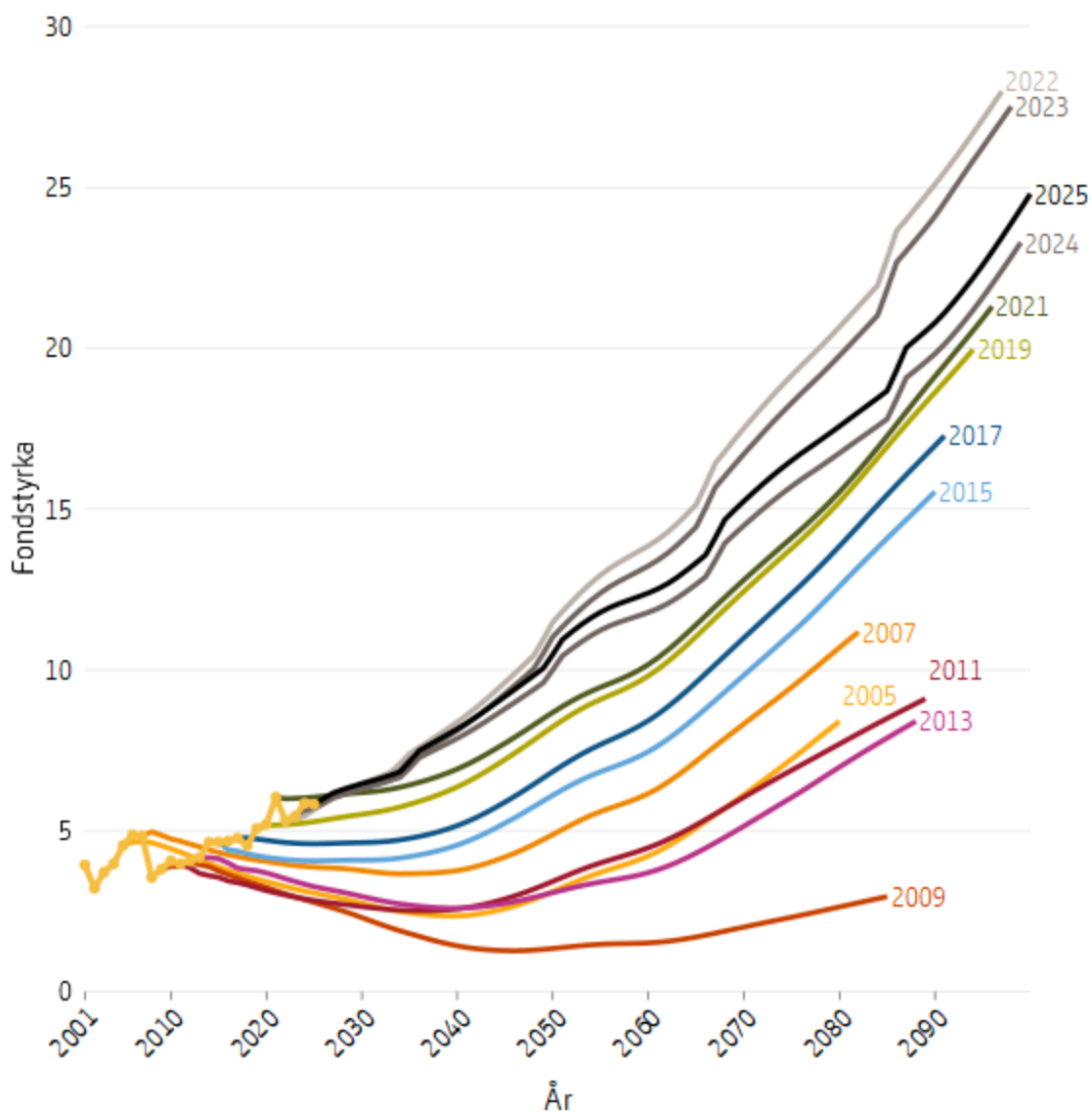
(Avgiftstillgång + buffertfond) / Pensionseskuld

Figur 14 Avgiftsnetto

Influtna avgifter minus pensionsutbetalningar som andel av influtna avgifter i procent.

Figur 15 Fondstyrka

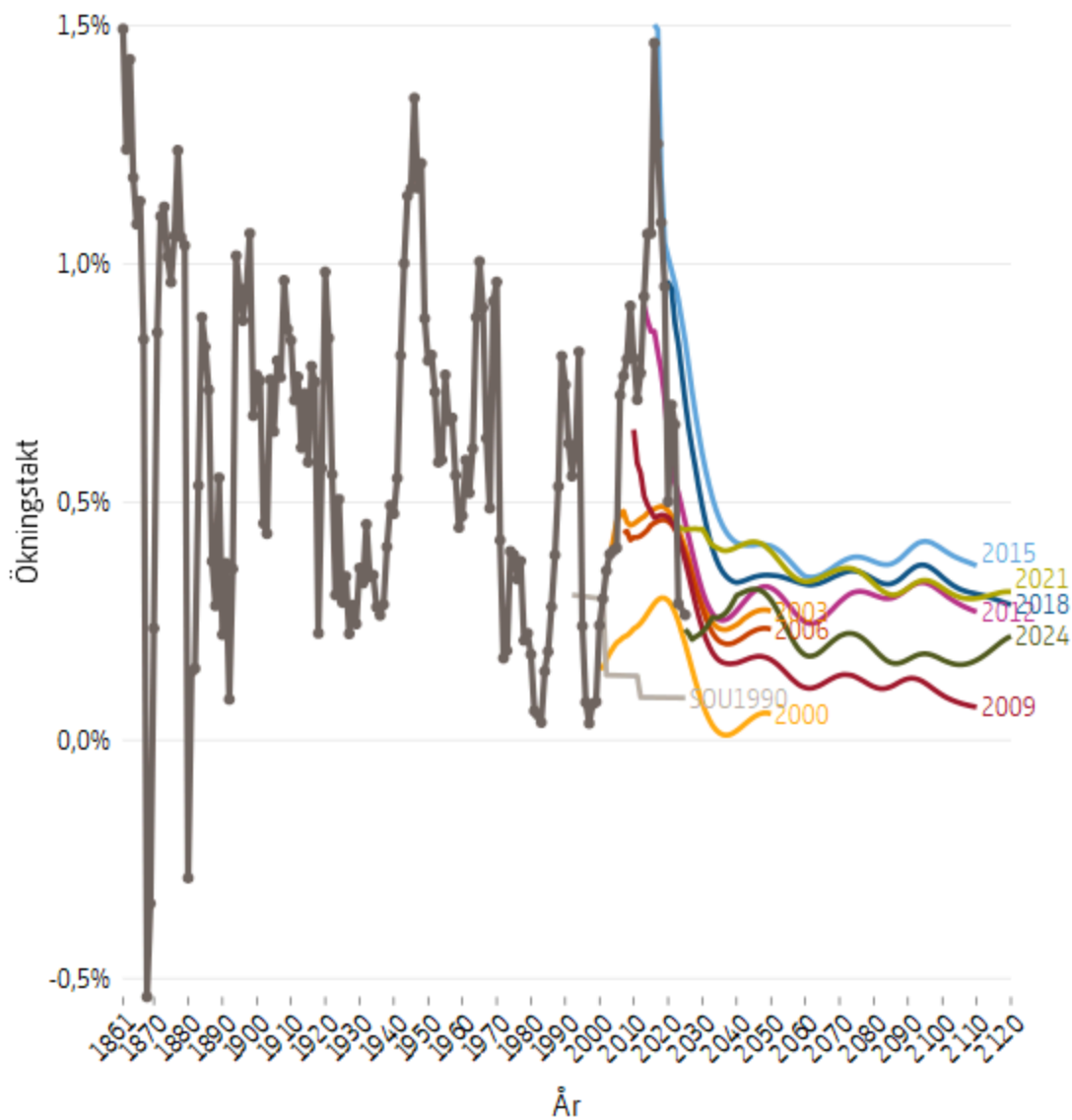
Buffertfondens storlek i relation till årets pensionsutbetalningar.

Demografiska prognoser genom tiderna

De demografiska framskrivningarna tas fram av Statistiska centralbyrån. Vart tredje år gör man en större justering av antagandena i framskrivningen, och mellan dessa sker endast mindre justeringar.

I figur 16 visas befolkningsökningen i Sverige från 1860 till 2025 i en graf med datapunkter.

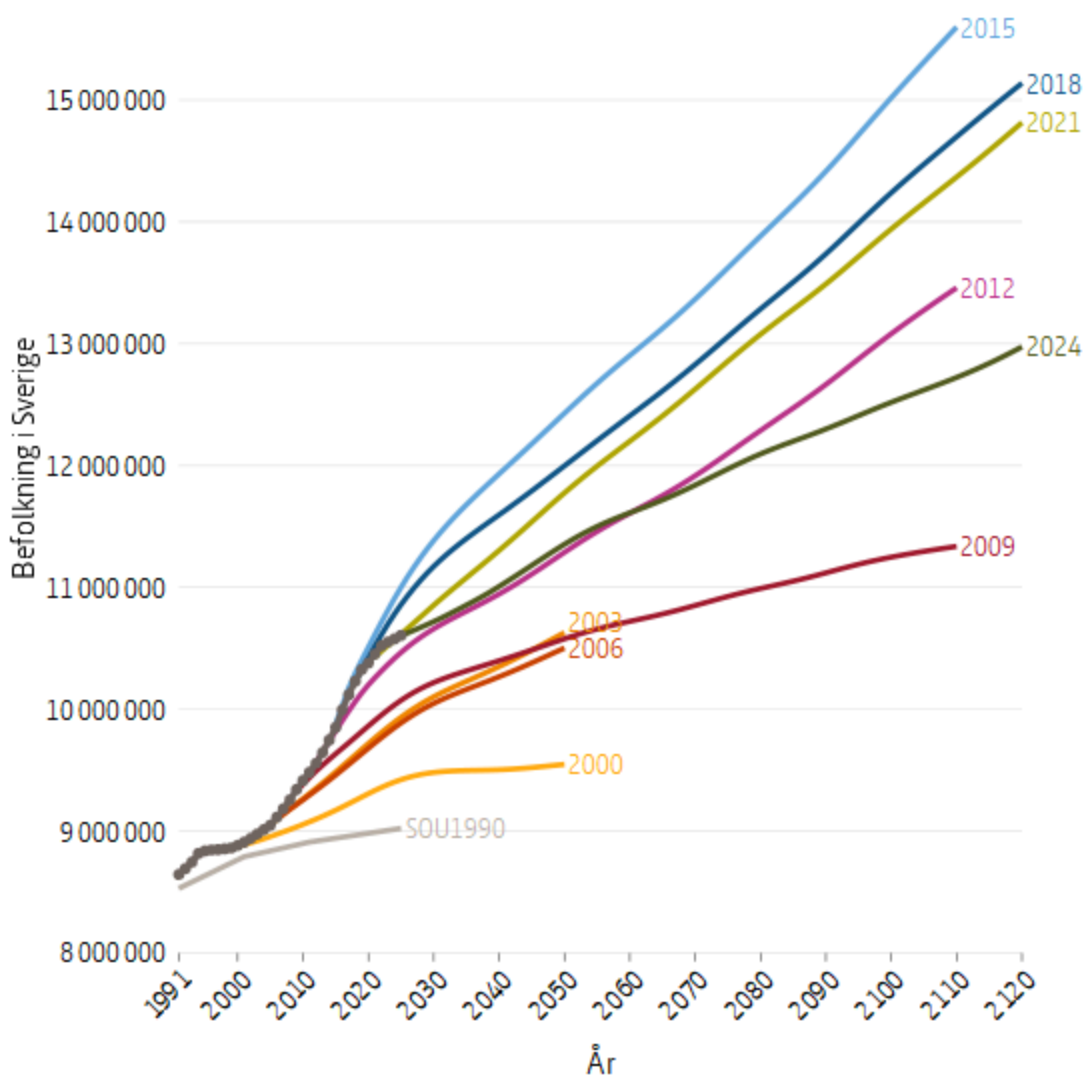
Figur 16 Årvis befolkningsökning

Faktisk och framskriven befolkningsökningstakt för olika demografiska framskrivningar.

I figur 17 nedan ser man resultatet av befolkningsökningen.

Figur 17 Framskrivnen och faktisk befolkning i Sverige

Faktisk och framskriven befolkning för olika demografiska framskrivningar.

Underlag

Dataset för tre scenarier 2025

- Figur 1 inkomstpensionens avgiftsnetto (csv, 13kB)
- Figur 2 inkomstpensionens fondstyrka (csv, 13kB)
- Figur 3 inkomstpensionens balanstal (csv, 12kB)
- Figur 4 premiepensionens avgiftsnetto (csv, 8kB)
- Figur 5 premiepensionens fondstyrka (csv, 8kB)
- Figur 6 premiepensionens andel (csv, 9kB)
- Figur 7 befolkningspyramid (csv, 30kB)
- Figur 8 befolkningsflödena (csv, 48kB)
- Figur 9 befolkningens storlek (csv, 41kB)
- Figur 10 försörjningskvoten (csv, 18kB)
- Figur 11 buffertfondens reala utveckling (csv, 3kB)
- Figur 12 reallönetillväxten (csv, 3kB)
- Figur 13 balanstalets historiska framskrivningar (csv, 36kB)
- Figur 14 avgiftsnettots historiska framskrivningar (csv, 38kB)
- Figur 15 fondstyrkans historiska framskrivningar (csv, 37kB)
- Figur 16 historiska befolkningsökningstakter (csv, 47kB)
- Figur 17 historiska befolkningsframskrivningar (csv, 28kB)